

Sprawa C-683/23**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

14 listopada 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Juzgado de Primera Instancia n. 19 de Barcelona (Hiszpania)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

10 października 2023 r.

Strona powodowa:

Encarna

Strona pozwana:

Elías

Przedmiot postępowania głównego

Postępowanie w przedmiocie wspólnej pieczy nad dzieckiem – Wspólna władza rodzicielska – Wniosek o przymusowe wykonanie – Ochrona osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych – Zgodność z prawem przetwarzania danych osobowych w ramach postępowania – Przekazanie nieoparte na zgodzie osoby, której dane dotyczą, ani na prawie Unii lub prawie państwa członkowskiego

Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie wykładni – Artykuł 267 TFUE – Zgodność praktyki krajowej z rozporządzeniem (UE) 2016/679 – Przekazanie danych osobowych nieoparte na zgodzie osoby, której dane dotyczą, ani na prawie Unii lub prawie państwa członkowskiego – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – Artykuł 16 ust. 1 – Ochrona danych

osobowych – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Artykuły 7, 8, 24, 47 i 52 – Konwencja stambulska – Artykuł 48 ust. 1 – Europejska konwencja praw człowieka – Artykuł 8

Pytania prejudycjalne

1. Czy przekazanie przez sąd koordynatorowi ds. rodzicielstwa danych osobowych stron oraz dzieci i młodzieży, a także upoważnienie go do dostępu do ich danych osobowych przetwarzanych w aktach podmiotów trzecich (w tym danych z zakresu opieki zdrowotnej) bez podstawy prawnej w postaci przepisu ustawy lub aktu wykonawczego narusza art. 6 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r.?
2. W przypadku gdy sąd może przekazać dane osobowe stron oraz dzieci i młodzieży, czy przekazanie przez sąd takich danych koordynatorowi ds. rodzicielstwa narusza art. 16 TFUE oraz art. 7 KPPUE (poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego), art. 8 KPPUE (ochrona danych osobowych) i art. 52 KPPUE (zakres i wykładnia praw i zasad)?
3. Czy przekazanie danych koordynatorowi ds. rodzicielstwa bez uprzedniego wysłuchania dziecka w tej sprawie i bez dokonania oceny najlepszego interesu dziecka jest zgodne z art. 6 ust. 4 rozporządzenia UE (2016/679) w związku z art. 24 KPPUE?
4. Czy okoliczność, że dane dotyczące dziecka są przekazywane koordynatorowi ds. rodzicielstwa w celu podjęcia decyzji mających wpływ na wykonywanie władzy rodzicielskiej, sprawowanie pieczy nad dzieckiem lub na zasady dotyczące odwiedzin w sytuacji przemocy, stanowi naruszenie art. 48 ust. 1 Konwencji stambulskiej, który zakazuje stosowania obowiązkowych alternatywnych sposobów rozstrzygania sporów, w związku z art. 7 i 24 KPPUE?
5. Czy okoliczność, że w przypadku gdy sąd może przekazywać dane osobowe stron, a w wyniku przekazania tych danych strony obowiązane są zapłacić wynagrodzenie koordynatora ds. rodzicielstwa, które zostało ustalone przez sąd, również w przypadku gdy strony korzystają z bezpłatnej pomocy prawnej, stanowi naruszenie art. 47 KPPUE (prawo do skutecznego środka prawnego)?

Przywołane przepisy prawa międzynarodowego i prawa Unii

Artykuł 6 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r., zwanego dalej „rozporządzeniem 2016/679”.

Artykuły 7, 8, 24, 47 i 52 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, zwanej dalej „kartą”.

Artykuł 8 Europejskiej konwencji praw człowieka.

Artykuł 48 ust. 1 Konwencji stambulskiej.

Komentarz ogólny nr 14 Komitetu Praw Dziecka Organizacji Narodów Zjednoczonych z 2013 r.

Przywołane przepisy prawa krajowego

Artykuł 8 Ley Orgánica 3/2018, de 5 de diciembre, de Protección de Datos Personales y garantía de los derechos digitales [ustawy organicznej 3/2018 z dnia 5 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych i gwarancjach praw cyfrowych], zwanej dalej „LO 3/2018”.

Artykuł 236d Ley Orgánica del Poder Judicial [ustawy organicznej o ustroju sądów].

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania głównego

- 1 Encarna i Elías pozostawali w związku od połowy 2017 roku do końca listopada 2019 roku. W 2017 roku urodziła im się córka o imieniu María.
- 2 Po ich rozstaniu Juzgado de Primera Instancia n.º 19 de Barcelona [sąd pierwszej instancji nr 19 w Barcelonie] postanowił w dniu 16 czerwca 2020 r. przyznać władzę rodzicielską nad dzieckiem obojgu rodzicom wspólnie, a pieczę nad dzieckiem przyznał Encarnie.
- 3 W dniu 28 czerwca 2020 r., w ramach dochodzenia w sprawie przestępstwa usiłowania zabójstwa Marii Juzgado de Instrucción n.º 1 de Tremp [sąd śledczy nr 1 w Tremp] zmienił zasady pieczy nad dzieckiem, przyznał pieczę nad dzieckiem Elíasowi, a także nałożył na Encarnę zakaz zbliżania się do Elíasa i ich córki oraz kontaktowania się z nimi.
- 4 W dniu 30 kwietnia 2021 r. Juzgado de Primera Instancia n.º 19 de Barcelona [sąd pierwszej instancji nr 19 w Barcelonie] wydał wyrok, w którym zatwierdził zasady wspólnej pieczy nad Marią ustalone przez Encarnę i Elíasa oraz utrzymał w mocy zakaz zbliżania się nałożony przez Juzgado de Instrucción n.º 1 de Tremp [sąd śledczy nr 1 w Tremp].
- 5 W dniu 20 marca 2023 r. Encarna złożyła przeciwko Elíasowi w Juzgado de Primera Instancia n. 19 de Barcelona [sądzie pierwszej instancji nr 19 w Barcelonie] wniosek o przymusowe wykonanie wyroku z dnia 30 kwietnia 2021 r., ponieważ uznała, że Elías nie przestrzega postanowień tego wyroku. Elías wniósł sprzeciw wobec złożonego przez Encarnę wniosku o przymusowe wykonanie wyroku, który to sprzeciw został przez nią zaskarżony. Ponadto, Encarna złożyła w sądzie wniosek o wyznaczenie w trybie pilnym koordynatora ds. rodzicielstwa, który pracowałby nad poprawą stosunków między nią a Elíasem.

Zasadnicze argumenty stron w postępowaniu głównym

- 6 Elías sprzeciwia się wnioskowi Encarny o wyznaczenie koordynatora ds. rodzicielstwa, ponieważ uważa go za niedopuszczalny oraz, że jego uwzględnienie przez sąd pozbawiłoby go możliwości obrony i naruszyłoby jego podstawowe prawo do skutecznego środka prawnego.
- 7 Encarna twierdzi, że ma miejsce konflikt pomiędzy rodzicami, który wpływa na stosunki każdego z rodziców z dzieckiem. Jej własne stosunki z Marią ograniczają się do wizyt w miejscu spotkań, zatem może ona dowiadywać się o sprawach związanych z córką wyłącznie za pośrednictwem Eliasa, któremu przyznano pieczę. On jednak nie komunikuje się z Encarną, samodzielnie podejmuje decyzje oraz ukrywa przed nią informacje medyczne i o sprawach bieżących dotyczące Marii pomimo okoliczności, że oboje rodzice dzielą władzę rodzicielską.
- 8 Ministerio Fiscal (prokurator) uważa za właściwe wyznaczenie przez sąd koordynatora ds. rodzicielstwa w celu poprawy stosunków między rodzicami Marii. Ponadto uważa on przedstawienie drugiego z pytań prejudycjalnych za niedopuszczalne.

Zwięzłe uzasadnienie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 9 Osoba koordynatora ds. rodzicielstwa nie została uregulowana ani w prawie katalońskim, ani w hiszpańskim prawie powszechnym. Niektóre sądy rodzinne decydują się na skorzystanie z jego pomocy, gdy konflikt pomiędzy rodzicami dotyczy wykonywania władzy rodzicielskiej, pieczy nad dzieckiem lub ustalenia zasad odwiedzin. Zdarza się, że sądy nakazują interwencję koordynatora ds. rodzicielstwa w sytuacji przemocy między rodzicami lub wobec dziecka, bez wysłuchania stron lub dziecka oraz bez możliwości zakwestionowania koordynatora ds. rodzicielstwa lub sprzeciwienia się jego wyznaczeniu.
- 10 Po wyznaczeniu koordynator ds. rodzicielstwa działa w oparciu o orzeczenie sądu, lecz nie na podstawie regulujących jego działanie przepisów ustawy lub aktów wykonawczych, oraz bez konieczności uzyskania zgody stron na jego wyznaczenie lub wysłuchania w tym zakresie dziecka. Kosztami działań koordynatora ds. rodzicielstwa obciąża się rodziców, nawet jeżeli przyznano im bezpłatną pomoc prawną.
- 11 Jeżeli sąd zamierza skorzystać z koordynatora ds. rodzicielstwa, zwykle nakazuje jego wyznaczenie w treści wyroku. Rolę tę zazwyczaj pełni osoba posiadająca wykształcenie w zakresie psychologii, mediacji lub pracy socjalnej, która nie jest pracownikiem sądu. Jego zadaniem jest zapoznanie się z sytuacją rodziny i regulowanie wykonywania ustalonego w wyroku systemu pieczy, odwiedzin lub władzy rodzicielskiej, w związku z czym może on podejmować decyzje, które wpływają na życie rodzinne dziecka.

- 12 W celu ułatwienia wykonywania jego zadań koordynator ds. rodzicielstwa posiada dostęp do danych identyfikacyjnych przekazanych sądowi przez członków rodziny w celu prowadzenia postępowania w sprawie tej rodziny. Jest on również upoważniony do dostępu, między innymi, do danych medycznych i szkolnych dziecka oraz do kontaktowania się z organizacjami, instytucjami, przychodniami lekarskimi, szkołami i innymi podmiotami w celu uzyskania dostępu do wszystkich danych członków wskazanej rodziny oraz dalszych krewnych, które uzna za niezbędne, w tym danych o charakterze zastrzeżonym, takich jak informacje medyczne.
- 13 LO 3/2018 ustanawia możliwość przekazywania danych osobowych, jeżeli służy to wykonaniu celów bezpośrednio związanych z uprawnionymi funkcjami przekazującego i przyjmującego, o ile wyrażono na to zgodę i przekazanie jest zgodne z przepisami ustawy. Zdaniem sądu odsyłającego zarówno udział w postępowaniu koordynatora ds. rodzicielstwa, jak i przekazywanie danych stron i dzieci budzą wątpliwości w przedmiocie ich zgodności z prawem, ponieważ nie opierają się na zgodzie osób, których dane dotyczą, ani nie są dozwolone przez przepisy ustawy. Sąd odsyłający uważa zatem, że praktyka ta może naruszać podstawowe prawo do ochrony danych osobowych przewidziane w art. 6 ust. 4 rozporządzenia 2016/679 w związku z art. 7, 8, 47 i 52 karty.
- 14 Zdaniem sądu odsyłającego przekazywanie danych koordynatorowi ds. rodzicielstwa bez dokonania oceny najlepszego interesu dziecka lub uprzedniego wysłuchania dziecka może naruszać art. 6 ust. 4 rozporządzenia 2016/679 w związku z art. 24 karty.
- 15 Ponadto, przekazywanie danych w sytuacjach przemocy między rodzicami lub wobec dziecka może być sprzeczne z art. 48 ust. 1 Konwencji stambulskiej, który zakazuje odwoływania się do obowiązkowych alternatywnych sposobów rozstrzygnięcia sporów, interpretowanego w świetle art. 7 i 24 karty.
- 16 Wreszcie sąd ten uważa, że nałożony przez sąd obowiązek zapłaty przez rodziców wynagrodzenia koordynatora ds. rodzicielstwa również w przypadku, gdy przyznano im bezpłatną pomoc prawną, może naruszać prawo do skutecznego środka prawnego, o którym mowa w art. 24 karty.